

#OdkrywamyPodlaskieGminy – LIPSK

Na facebookowym profilu Województwa Podlaskiego trwa akcja #OdkrywamyPodlaskieGminy. Co tydzień w piątek przedstawiamy jedną z gmin. Tym razem zapraszamy do Lipska położonego nad rzeką Biebrzą na historycznej Suwalszczyźnie.

Gmina Lipsk znajduje się w obszarze Biebrzańskiego Parku Narodowego oraz jego otulin, częściowo także w rejonie Puszczy Augustowskiej.

Okolice Lipska były we wczesnym średniowieczu zamieszkiwane przez bałtyckie plemię Jaćwingów, których, podobnie jak Prusów, wytępilli Krzyżacy. Nie znaleziono tu jednak żadnych pozostałości ich osad. Pewien ślad obecności Jaćwingów zachował się jednak w języku dzisiejszych mieszkańców tych terenów w postaci pojedynczych słów bałtyckiego (jaćwieskiego) pochodzenia. Tak na przykład osoby posługujące się miejscowym dialektem języka białoruskiego, nazywanym językiem prostym (prosty jazýk) na określenie warg lub ust używają słowa łupy (bałtyckie łupai).

Pierwsze wzmianki o osadnictwie na tym terenie pochodzą z 1533 r. i mówią o wsi Wola Lipska.

Za datę powstania miasta uznaje się 8 grudnia 1580 r. Tego dnia został wystawiony w pobliskim Grodnie przez wielkiego księcia Stefana Batorego (Lipsk do rozbiorów leżał w Wielkim Księstwie Litewskim, a nie w Koronie, Batory występował zatem jako wielki książę) przywilej nadający prawa magdeburskie oraz herb – łódź z żaglem.

2 sierpnia 1914 r. został wyświęcony w Lipsku istniejący do dziś neogotycki kościół parafii katolickiej. Jego budowę rozpoczęto w 1906 r. W czasie I wojny światowej miasto zostało zniszczone w znacznej części. Wyzwolenie Lipska nastąpiło ok. 22 sierpnia 1919 r. Na podstawie traktatu litewsko-sowieckiego z 12 lipca 1920 Lipsk miał znaleźć się (wraz z całą Suwalszczyzną) w granicach Litwy, ale wskutek zwycięstwa Polski w wojnie z bolszewikami wszedł w skład II Rzeczypospolitej.

Do rejestru zabytków Narodowego Instytutu Dziedzictwa wpisane są następujące obiekty: układ przestrzenny z drugiej połowy XVI wieku, neogotycki kościół parafialny pod wezwaniem Matki Bożej Anielskiej i cmentarz żydowski z XIX wieku.

Od lat 90. po upadku największych zakładów przemysłowych w Lipsku rozwija się turystyka (spływy kajakowe Biebrzą, agroturystyka), co jest powiązane z powstaniem Biebrzańskiego Parku Narodowego.

Muzeum Regionalne w Lipsku

Muzeum powstało w 1973 roku, a jego siedzibą jest budynek dawnego ratusza. Od 2005 roku mieści pod dachem obiekty stowarzyszenia Pracownia Architektury Żurawia z

2005 roku opiekę nad placówką objęło Stowarzyszenie Pracownia Architektury Żywej z Dąbrowy Białostockiej. Dzięki jego staraniom, we współpracy z lokalnym Kołem Stowarzyszenia Twórców Ludowych oraz Muzeum Podlaskim w Białymstoku, w 2007 roku rozpoczęto realizację projektu Muzeum Lipskiej Pisanki i Tradycji, mającego na celu zachowanie tradycji pisankarskiej, opartej na technice batiku szpilkowego. W ramach muzeum, oprócz wystawy pisanek, odbywają się również warsztaty rękodziela ludowego.

W okolicy wsi Jałowo i Nowy Lipsk w 2019 roku powstała kładka, która umożliwia przejście przez Biebrzę. Trasa turystyczna o długości niemal sześciu kilometrów składa się z trzech odcinków: Jałowo – Nowy Lipsk z przeprawą promową, drogi oraz kładki w rejonie wsi Szuszałewo.

Tereny Lipska o szczególnych walorach przyrodniczych zajmują aż 11997ha (65,1%) powierzchni, z czego na Parki Narodowe przypada 1792ha a na obszary chronionego krajobrazu 10205ha. Gmina posiada 4 pomniki przyrody.

Gmina Lipsk oferuje następujące szlaki turystyczne:

- Lipsk – Jałowo – Szuszałewo – Kamienna Stara i Nowa – Ostrowie Biebrzańskie – Nowy Lipsk – Lipsk.
- Lipsk – Skieblewo – Wołkusz – Bartniki – Starożyńce – Kurianka – Lipsk.
- Lipsk – Jastrzębna II – Balinka – Kozi Rynek – Kuriańskie Bagno – Leśniczówka Hanus – Krasne – Skieblewo – Batorówka – Lipsk.

Paulina Dulewicz

Fot.: Marcin Nawrocki

Źródło: pl.wikipedia, Urząd Miejski w Lipsku, Podlaski Portal Przyrodniczo-Turystyczny

